

NACIONĀLĀ ELEKTRONISKO
PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU PADOME

Rīgā, 2021. gada 25.februārī

LĒMUMS Nr. 101 /1–2 (18012000000221–2)

Par administratīvā soda uzlikšanu

administratīvā pārkāpuma lietā Nr. 18012000000221

Izskatot 2021. gada 14.janvārī uzsākto administratīvā pārkāpuma lietu par iespējamo Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma (turpmāk arī – EPLL) 26.panta pirmās daļas 9.punkta pārkāpumu, tādejādi pieļaujot EPLL 80.panta pirmajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu elektroniskā plašsaziņas līdzekļa SIA “Pirmais Baltijas Kanāls”, reģistrācijas numurs 40003602140, darbībā, Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (turpmāk – Padome) šādā sastāvā – Padomes priekšsēdētājs Ivars Āboliņš, Padomes priekšsēdētāja vietniece Aurēlija Ieva Druviete, Padomes locekļi Patriks Grīva, Ieva Kalderauska un Jānis Eglītis, piedaloties SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” pārstāvim,

konstatē:

[1] Padome ir veikusi SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” programmas “Pirmais Baltijas Kanāls Latvija” (Apraides atļauja Nr.AA-095/1, Darbības pamatnosacījumi Nr.AA-095/1-1) 2020.gada 30.decembri raidījuma “Žitj Zdorovo” (“Dzīvot lieliski”) pārbaudi, vērtējot to atbilstību normatīvo tiesību aktu prasībām un konstatējusi turpmāk minēto.

[2] 2020.gada 30. decembrī no pulksten 09:11:04 līdz pulksten 10:08:21 tika izplatīts raidījums “Žitj Zdorovo” (“Dzīvot lieliski”) (turpmāk arī – Raidījums), par to, kā dzīvot un sagaidīt veselīgi Jauno 2021.gadu. Raidījumu vada Jeļena Mališeva kopā ar diviem ārstiem Dmitriju Šubinu un Andreju Prodeusu.

[2.1.] 2020.gada 30.decembra raidījuma “Žitj Zdorovo” (“Dzīvot lieliski”) laikā cita starpā tiek izplatīta šāda informācija:

[2.1.1.] Raidījuma vadītāja J.Mališeva saka, ka šobrīd viņi (*domāti visi Raidījuma viesi*) atrodas virtuvē un šodienas tēma esot Jaungada salāti pret koronavīrusu;

[2.1.2.] A. Prodeus atbild, ka galvenais cīnītājs pret koronavīrusu šajā ēdienā esot siļķe, kas attiecas uz ziemeļu zivīm un kura satur vislielāko D vitamīna koncentrāciju;

[2.1.3.] Raidījuma vadītāja J.Mališeva saka, ka pilnībā esot noņemti visi apvainojumi no bērniem un to, ko mums esot teikuši infekcijas sākuma uzliesmojumā, ka bērni nododot infekciju, jo šis apgalvojums ir izrādījies nepareizs. Tagad zinātniski esot pierādīts, ka bērni infekciju nenodod;

[2.1.4] Raidījuma vadītāja J.Mališeva saka, ka parādīšot šo pētījumu rezultātus, kas veikti Zviedrijā un Somijā un saka, ka risks inficēties veselam bērnam no slimā bērna ir 0,3%, tātad 99,7% bērni savstarpēji viens otru neinficē, tātad skolas un bērnudārzi ir pilnīgi droši, slims bērns inficēs pieaugušo ar varbūtību 1%, tas ir 99%, ka pieaugušais no bērna netiks inficēts, taču risks vienam slimam pieaugušajam inficēt otru veselu pieaugušo ir 4,4%, kas ir 96 %, ka viņi viens otru neinficēs. Raidījuma vadītāja J.Mališeva saka, ka tātad galvenais šī gada secinājums ir, ka koronavīruss ir zema lipīguma infekcija, kam ārsts D.Šubins piekrīt un saka, ka šī slimība (*domāts koronavīruss*) absolūti neesot briesmīga.

[3] Izvērtējot Lēmuma 1. un 2.punktā konstatēto, 2021.gada 14.janvārī Padome pieņēma lēmumu Nr. 16/1–2 (*lēmuma numurs administratīvo pārkāpumu procesa atbalsta sistēmā – 18012000000221 – 1*), ar kuru uzsāka lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā par iespējamo Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 80. panta pirmajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” darbībā, tas ir, programmas “Pirmais Baltijas Kanāls Latvija” 2020.gada 30.decembra raidījuma “Žitj zdorovo” (“Dzīvot lieliski”) ietvaros izplatot tādu informāciju, kas iespējams apdraud sabiedrības veselību vai varētu radīt nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus, tādējādi pārkāpjot Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26.panta pirmās daļas 9.punktā noteiktos programmu veidošanas ierobežojumus.

[4] 2021.gada 15.janvārī Padome ir informējusi SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” par to, ka 2021.gada 14.janvārī tika pieņemts lēmums ierosināt administratīvā pārkāpuma lietvedību Nr.18012000000221 un vienlaikus lūgusi SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” izvērtēt Padomes konstatēto un sniegt paskaidrojumus minētajā lietā līdz 2021.gada 29.janvārim.

[5] 2021.gada 29.janvārī Padome ir saņēmusi SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” paskaidrojumus, kuros SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” pārkāpumu neatzīst, savu nostāju pamatojot ar turpmāk norādītajiem argumentiem:

[5.1] Paskaidrojumos tiek norādīts, ka raidījums “Žitj zdorovo” (“Dzīvot lieliski”) neesot ziņu raidījums, kurā tiek izplatīta informācija, bet minētais raidījums ir autorraidījums, kurā tā autore – Jeļena Mališeva (medicīnas zinātņu doktore un Maskavas valsts medicīniski – stomatoloģiskās universitātes profesore) izsaka savu viedokli par dažādām ārstniecības tēmām, jaunākiem pētījumiem, intervē medicīnas jomas speciālistus, diskutē ar tiem. Papildus norādot, ka, protams, raidījuma autore savā raidījumā nav apgājusi koronavīrusa tēmu, tā kā tā ir ļoti aktuāla sabiedrībā, turklāt pētījumi par šo tēmu visu laiku no tās parādīšanās brīža notiek visā pasaulē un to rezultāti brīžiem diametriāli pretēji var atšķirties no sākotnējiem secinājumiem;

[5.2] Paskaidrojumos tiek norādīts, ka Latvijas Republikas Satversmes 100.pants nosaka, ka “*Ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus. Cenzūra tiek aizliegta.*” Papildus tiek piebilsts, ka šo normu arī koronavīrusa pandēmijas apstākļos neviens neesot atcēlis;

[5.3] Tiek norādīts, ka atsaukties uz valsts amatpersonu publiski pausto informāciju, kas saistīta ar koronavīrusu nav korekti, jo kā jau minēts 1.punktā (*Lēmumā 5.1. punktā*), tad mainoties pētījumu rezultātiem, mainās arī valsts amatpersonu paziņojumi, bieži pat nonākot pretrunā ar pašu iepriekš pausto. Piemēram, attiecībā uz statistiku par inficētajām personām un

no koronavīrusa mirušajām personām – pēc ilgstoša žurnālistu spiediena valsts amatpersonām nācās atzīt, ka tā ir kļūdaina;

[5.4.] Tiek norādīts arī, ka pat Eiropas Savienības ietvaros esošajās valstīs ir bijusi dažāda attieksme pret koronavīrusa izplatību un ierobežojumiem, kā arī veicamajiem pasākumiem. Piemēram, Zviedrija vispār neesot ieviesusi kādus ierobežojumus;

[5.5.] SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” ieskatā, Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma norma, kuras iespējamo pārkāpšanu inkriminē SIA “Pirmais Baltijas Kanāls”, būtu tikusi pārkāpta tikai tādā gadījumā, ja tiktu aģitēts par to, ka koronavīruss neeksistē un ka nekādi ierobežojumi nav jāievēro, taču Raidījumā nekas tāds neesot bijis;

[5.6.] SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” uzskata, ka Padome 2021.gada 14.janvārī nepamatoti uzsāka administratīvā pārkāpuma lietvedību Nr. 18012000000221 un līdz ar to tā ir izbeidzama.

[6] 2021.gada 21. janvārī Padome nosūtīja Latvijas Republikas Veselības ministrijai un Slimību profilakses un kontroles centram (turpmāk arī – Iestādes) vēstules ar lūgumu sniegt savu atzinumu par SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” programmā “Pirmais Baltijas Kanāls Latvija” 2020.gada 30.decembrī raidījumā “Žitj zdorovo” (“Dzīvot lieliski”) izplatīto informāciju saistībā ar koronavīrusu, tās patiesumu un iespējamo apdraudējumu sabiedrības veselībai.

[7] 2021.gada 8.februārī Padome saņēma no Latvijas Republikas Veselības ministrijas atbildes vēstuli, kurā Veselības ministrija un Slimību profilakses un kontroles centrs (turpmāk arī – Iestādes atzinums) sniedz kopēju atzinumu par SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” 2020.gada 30.decembrī raidījumā “Žitj zdorovo” (“Dzīvot lieliski”) izplatīto informāciju. Iestādes atzinumā tiek norādīts, ka:

[7.1.] Apgalvojums, ka infekcijas transmisija bērnu vidū ir nenožīmīga, ir nepatiess. Raidījumā izmantotā informācija par Covid-19 infekcijas izplatību bērnu, pusaudžu un pieaugušo vidū nevar būt uzskatāma par patiesu, jo:

1) izskanējusi informācija, visticamāk, neattiecas uz Zviedriju vai Somiju, jo vairākās publikācijās norādīts, ka šādi dati iegūti pētījumā, kas veikts Austrālijā;

2) raidījumā netika minēts, ka pētījumā tika izmantoti 2020. gada janvāra-aprīļa dati, kas bija pandēmijas sākuma periods, un ka septembrī-oktobrī saslimstība ar Covid-19 izglītības iestādēs ievērojami palielinājusies.

Bez tam tiek norādīts, ka balstoties uz vairāku valstu veiktajiem pētījumiem, Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs 2020. gada 23. decembrī aktualizētajā ziņojumā “*COVID-19 in children and the role of school settings in transmission - first update*” norāda, ka vairākos pētījumos iegūto atšķirīgo rezultātu ticamības līmenis ir zems, ņemot vērā vairākus faktorus, piemēram, skolu slēgšana pandēmijas sākuma periodā ietekmēja SARS-CoV-2 vīrusa izplatību bērnu vidū.

[7.2.] Apgalvojums, ka “bērni infekciju nenodod” uzskatāma par maldinošu un var veicināt sabiedrības negatīvo attieksmi pret drošības pasākumiem izglītības iestādēs un mazināt līdzdalību šo pasākumu īstenošanā. Nebūtu korekti izdarīt secinājumus, pamatojoties tikai uz viena pētījuma rezultātiem. Secinājumiem jābalstās uz vairāku pētījumu rezultātu kopsavilkumu, kā to dara kompetentās iestādes, piemēram Pasaules Veselības organizācija, Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs un citas.

[7.3.] Jautājumā par Jaungada salātu iespējamo ietekmi uz koronavīrusa izplatību, paskaidrojam, ka D vitamīns, tāpat kā citas uzturvielas, kas tiek uzņemtas ar veselīgu pārtiku, stiprina cilvēka organisma aizsargspējas. Taču, ja cilvēkam ir būtiski samazināts D vitamīna līmenis, vienīgi ar pārtiku, piemēram, ēdot siļķi, tā trūkumu novērst nav iespējams, un šajos gadījumos nepieciešama zāļu lietošana. Tādēļ ēdiena ietekmes saistīšana ar Covid-19 izplatības riskiem nav balstīta uz zinātniskiem pierādījumiem.

[8] 2021.gada 16.februārī Padome nosūtīja vēstuli Nr. 7/6–7 SIA “Pirmais Baltijas Kanāls”, kurā informēja, ka 2021.gada 25.februāra Padomes sēdē tiks izskatīta administratīvā pārkāpuma lieta Nr. 18012000000221 par iespējamo Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 80. panta pirmajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu elektroniskā plašsaziņas līdzekļa SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” darbībā. Vienlaikus Padome informēja, ka Padomes sēde 2021.gada 25. februārī no pl. 10.20 notiks attālināti, izmantojot *MS Teams* programmu. Ievērojot minēto, Padome aicināja SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” līdz 2021.gada 22. februārim informēt Padomi par kontaktpersonu, kura attālināti piedalīsies Padomes sēdē. Padome informē, ka lieta var tikt izskatīta arī bez SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” pārstāvja klātbūtnes, atbilstoši Administratīvās atbildības likuma 135.pantam.

[9] 2021.gada 18.februārī Padome saņēma no SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” vēstuli ar lūgumu atlikt administratīvā pārkāpuma lietas Nr. 18012000000221 izskatīšanu, lai varētu iepazīties ar Veselības ministrijas viedokļa saturu un sagatavot savu viedokli par to, cik neviennozīmīgi gan sabiedrībā, gan profesionāļu vidū vērtēta tēma, kā arī, lai pieaicinātu ekspertus, ko nebūs iespējams veikt līdz nozīmētajai administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas dienai, tas ir, 2021.gada 25.februārim un piešķirt saprātīgu termiņa pagarinājumu.

Padome, izskatījusi lūgumu, nolēma administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu neatlikt, ņemot vērā turpmāk norādīto:

- 1) Administratīvās atbildības likuma (turpmāk – AAL) 134.panta pirmā daļa nosaka, ka: *“Amatpersona atliek administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu, ja: 1) nepieciešams pieaicināt personu, kuras tiesības vai tiesiskās intereses var tikt aizskartas ar lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā; 2) uz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu neierodas kāds no procesa dalībniekiem un viņam nav laikus paziņots par administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas laiku un vietu; 3) to pamatoti lūdz kāds no procesa dalībniekiem.”* No minētās tiesību normas izriet, ka amatpersonai ir pienākums atlikt lietas izskatīšanu tikai tajā gadījumā, ja to pamatoti lūdz kāds no procesa dalībniekiem. Konkrētajā gadījumā Padome administratīvā pārkāpuma lietu Nr.18012000000221 ierosināja 2021.gada 14.janvārī un 2021.gada 15.janvārī Padome informēja SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” par ierosināto administratīvā pārkāpuma lietu, vienlaikus lūdza SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” izvērtēt Padomes lēmumā konstatēto un sniegt paskaidrojumus minētajā lietā. Ņemot vērā to, ka SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” tika dots vairāk kā mēnesis laika, lai sagatavotu savu viedokli šajā administratīvā pārkāpuma lietā, tad Padome uzskata SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” lūgumu, par administratīvās pārkāpuma lietas izskatīšanas atlikšanu, par nepamatotu.

2) AAL 133.panta pirmo daļu nosaka, ka: *“Administratīvā pārkāpuma lietu izskata un lēmumu pieņem pēc iespējas ātrāk, bet ne vēlāk kā viena mēneša laikā no dienas, kad pieņemts lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu.”* Savukārt AAL 133.panta otrā daļa nosaka, ka: *“Ja objektīvu iemeslu dēļ šā panta pirmajā daļā noteikto termiņu nav iespējams ievērot, amatpersona to var pagarināt uz laiku, kas nepārsniedz četrus mēnešus no dienas, kad pieņemts lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu.”* No minētajām tiesību normām izriet, ka iestādei administratīvā pārkāpuma lieta ir jāizskata un jāpieņem lēmums pēc iespējas ātrāk, bet ne vēlāk kā viena mēneša laikā no dienas, kad pieņemts lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu un tikai objektīvu iemeslu dēļ šo termiņu var pagarināt uz laiku, kas nepārsniedz četrus mēnešus. Konkrētajā gadījumā nav konstatējami objektīvi apstākļi, kas būtu par iemeslu, lai pagarinātu administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu un lēmuma pieņemšanu, jo SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” tika dota iespēja no 2021.gada 15.janvāra, kad SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” tika informēts par Padomes pieņemto Lēmumu par administratīvās pārkāpuma lietas ierosināšanu, sagatavot savu viedokli, piesaistot savus ekspertus un iesniedzot to sagatavoto atzinumu, šajā administratīvā pārkāpuma lietā.

[10] Ņemot vērā Lēmuma 9. punktā norādīto, 2021.gada 22.februārī Padome nosūtīja SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” vēstuli Nr. 9/6–7 un informēja par to, ka administratīvā pārkāpuma lietas Nr.18012000000221 izskatīšanas atlikšana netiek uzskatīta par objektīvu, pamatojoties uz Administratīvā atbildības likumu un SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” lūgums tiek noraidīts.

[11] Lietas izskatīšanas laikā SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” pārstāvis uzturēja iepriekš rakstiskajos paskaidrojumos norādīto pozīciju, kā arī paskaidroja, ka tas esot J. Mališevas autorraidījums un no Veselības ministrijas saņemtā atbilde par šajā raidījumā izskanējušo informāciju esot pārdomas par tēmu, kurā neesot faktu konstatācijas un nav parādīta no tā izrietošo seku iestāšanās iespēja. Papildus tam SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” pārstāvis norādīja, ka Padome nav ļāvusi SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” piesaistīt neatkarīga eksperta vērtējumu un atzīmēja, ka SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” augstu vērtē publiskajā izskanējušās ārstu biedrības prezidentes /personas A./ pārdomas un viedokli par šo tēmu. Uz Padomes uzdotajiem jautājumiem SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” sniedza atbildes, ka saistībā ar raidījumā izskanējušo informāciju par D vitamīna efektivitāti cīņā ar koronavīrusu, tas esot bijis tikai viedoklis un ka šādas informācijas izplatīšana raidījumā, ņemot vērā valstī noteikto ārkārtas situāciju (lokdaunu), esot tikai viedoklis un problēmu nesaskata, jo Raidījumā neesot apgalvots, ka koronavīruss neeksistē, kas no SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” puses būtu nepieņemami. SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” paskaidroja, ka no Raidījuma veidotajiem paskaidrojumus un pierādījumus nav prasījuši un paši nav veikuši savu iekšējo izmeklēšanu.

Ievērojot minēto, Padome

secina:

[12] SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” neapstrīd faktu, ka programmā „Pirmais Baltijas Kanāls Latvija” 2020.gada 30.decembrī raidījumā “Žitj zdorovo” (“Dzīvot lieliski”) ir izskanējusi informācija par koronavīrusu, taču norāda, ka minētā informācija ir sniegta autorraidījumā, bet nevis ziņās un to, ka atsaukties uz valsts amatpersonu publiski pausto informāciju, kas saistīta ar koronavīrusu, neesot korekti, jo, mainoties pētījumu rezultātiem, mainoties arī valsts amatpersonu paziņojumi, kā arī SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” ieskatā EPLL likuma norma, kuras iespējamo pārkāpšanu inkriminē SIA “Pirmais Baltijas Kanāls”, būtu tikusi pārkāpta tikai tādā gadījumā, ja tiktu aģitēts par to, ka koronavīruss neeksistē un ka nekādi ierobežojumi nav jāievēro, taču Raidījumā nekas tāds neesot bijis.

[13] Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 24.panta pirmā daļa nosaka: *“Elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir brīvi un neatkarīgi programmu un raidījumu veidošanā un izplatīšanā, kā arī savā redakcionālajā darbībā, ciktāl tos neierobežo Latvijas Republikas Satversme, šis likums un citi likumi, valsts tehniskie standarti un Latvijai saistoši starptautiskie līgumi.”* Tiesību norma nosaka, ka elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir neatkarīgi savā redakcionālajā darbībā, ciktāl tos neierobežo tiesību normas. Savukārt EPLL 24.panta otrā daļa nosaka, ka: *“Elektroniskie plašsaziņas līdzekļi, respektējot uzskatu daudzveidību, aizstāv neatkarīgas, demokrātiskas un tiesiskas Latvijas valsts ideju, ievēro cilvēktiesības un darbojas Latvijas sabiedrības interesēs.”* Minētā tiesību norma noteic elektroniskā plašsaziņas līdzekļa pienākumu ievērot tiesiskas Latvijas valsts ideju, tostarp savu darbību ietvaros, informējot, izglītojot un izklaidējot elektronisko plašsaziņas līdzekļu auditoriju, ievērot cilvēktiesības un darboties Latvijas sabiedrības interesēs.

[14] EPLL 24.panta ceturtā daļa nosaka, ka: *“Elektroniskie plašsaziņas līdzekļi nodrošina, lai fakti un notikumi raidījumos tiktu atspoguļoti godīgi, objektīvi, ar pienācīgu precizitāti un neitralitāti, veicinot viedokļu apmaiņu, un atbilstu vispārpieņemtajiem žurnālistikas un ētikas principiem. Komentārus un viedokļus atdala no ziņām un nosauc viedokļa vai komentāra autoru. Informatīvi dokumentālajos un ziņu raidījumos fakti tiek atspoguļoti tā, lai apzināti nemaldinātu auditoriju.”* Tādējādi normatīvais regulējums noteic vispārējus elektronisko plašsaziņas līdzekļu pienākumus darboties sabiedrības interesēs, nodrošināt viedokļu daudzveidību, atspoguļot notikumus objektīvi un godīgi, tostarp jānodrošina faktu atspoguļojuma atbilstība vispārpieņemtajiem žurnālistikas un ētikas principiem.

[15] EPLL 26.panta “Programmu veidošanas ierobežojumi” pirmā daļa nosaka: *“Elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās un raidījumos nedrīkst ietvert: 1) sižetus, kuros ir izcelta vardarbība; 2) pornogrāfiska rakstura materiālus; 3) mudinājumu uz naida kurināšanu vai aicinājumu diskriminēt kādu personu vai personu grupu dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, valstspiederības, reliģiskās piederības vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai citu apstākļu dēļ; 4) aicinājumu uz karu vai militāra konflikta izraisīšanu; 5) aicinājumu vardarbīgi gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts iekārtu, graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citu noziegumu; 6) sižetus, kas diskreditē Latvijas valstiskumu un nacionālos simbolus; 7) aicinājumu, kas apdraud valsts drošību vai būtiski apdraud sabiedrisko kārtību vai drošību; 8) terorisma publisku slavināšanu vai attaisnošanu vai publisku aicinājumu uz terorismu, vai terorismu slavinoša, attaisnojoša vai uz terorismu*

aicinoša satura materiālus; 9) saturu, kas apdraud sabiedrības veselību vai varētu radīt nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus.”

[16] Monitoringa rezultāti liecina, ka:

[16.1] 2020.gada 27. decembrī Raidījumā laikā no pulksten 09:11:04 līdz pulksten 10:08:21 izskan šāda informācija:

[16.1.1.] Raidījuma vadītāja J.Mališeva saka, ka šobrīd viņi (*domāti visi Raidījuma viesi*) atrodas virtuvē un šodienas tēma esot Jaungada salāti pret koronavīrusu;

[16.1.2.] A. Prodeus atbild, ka galvenais cīnītājs pret koronavīrusu šajā ēdienā esot siļķe, kas attiecas uz ziemeļu zivīm un kura satur vislielāko D vitamīna koncentrāciju;

[16.1.3.] Raidījuma vadītāja J.Mališeva saka, ka pilnībā esot noņemti visi apvainojumi no bērniem un to, ko mums esot teikuši infekcijas sākuma uzliesmojumā, ka bērni nododot infekciju, jo šis apgalvojums ir izrādījies nepareizs. Tagad zinātniski esot pierādīts, ka bērni infekciju nenodod;

[16.1.4] Raidījuma vadītāja J.Mališeva saka, ka parādišot šo pētījumu rezultātus, kas veikti Zviedrijā un Somijā un saka, ka risks inficēties veselam bērnam no slimā bērna ir 0,3%, tātad 99,7% bērni savstarpēji viens otru neinficē, tātad skolas un bērnudārzi ir pilnīgi droši, slimis bērns inficēs pieaugušo ar varbūtību 1%, tas ir 99%, ka pieaugušais no bērna netiks inficēts, taču risks vienam slimam pieaugušajam inficēt otru veselu pieaugušo ir 4,4%, kas ir 96 %, ka viņi viens otru neinficēs. Raidījuma vadītāja J.Mališeva saka, ka tātad galvenais šī gada secinājums ir, ka koronavīruss ir zema lipīguma infekcija, kam ārsts D.Šubins piekrīt un saka, ka šī slimība (domāts koronavīruss) absolūti neesot briesmīga.

[16.2] Raidījumā izskanējusi iepriekš minētā informācija, kas saistīta ar koronavīrusu, tika izplatīta no Raidījuma vadītājas J.Mališevas un viņas raidījumā pieaicinātajiem ārstiem Dmitrija Šubina un Andreja Prodeusa. Tas nozīmē, ka šī Raidījuma vadītājas un raidījumā pieaicināto ārstu izplatītā informācija ir Raidījuma veidotāju akceptēta informācija, kuru Raidījuma veidotāji vēlējās izplatīt Raidījuma laikā skatītāju auditorijai.

[17] SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” savos paskaidrojumos norāda, ka raidījums “Žitj zdorovo” (“Dzīvot lieliski”) neesot ziņu raidījums, kurā tiek izplatīta informācija, bet minētais raidījums ir autorraidījums, kurā tā autore – Jeļena Mališeva (medicīnas zinātņu doktore un Maskavas valsts medicīniski – stomatoloģiskās universitātes profesore) izsaka savu viedokli par dažādām ārstniecības tēmām, jaunākiem pētījumiem, intervē medicīnas jomas speciālistus, diskutē ar tiem. Papildus norādot, ka, protams, raidījuma autore savā raidījumā nav apgājusi koronavīrusa tēmu, tā kā tā ir ļoti aktuāla sabiedrībā, turklāt pētījumi par šo tēmu visu laiku no tās parādīšanās brīža notiek visā pasaulē un to rezultāti brīžiem diametriāli pretēji var atšķirties no sākotnējiem secinājumiem. Ievērojot EPLL 25.pantā noteikto, “*elektroniskie plašsaziņas līdzekļi uzņemas redakcionālo atbildību. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu redakcionālā atbildība šā panta izpratnē ir efektīva kontrole gan attiecībā uz raidījumu izvēli, gan attiecībā uz to organizāciju programmās un katalogos.*” Savukārt EPLL 24.panta pirmā daļa noteic, ka “*elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir brīvi un neatkarīgi programmu un raidījumu veidošanā un izplatīšanā, kā arī savā redakcionālajā darbībā, ciktāl tos neierobežo Latvijas Republikas Satversme, šis likums un citi likumi, valsts tehniskie standarti un Latvijai saistoši starptautiskie līgumi.*” Ņemot vērā tiesību normās noteikto, secināms, ka SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” kā

elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim ir pienākums uzņemties redakcionālo atbildību par elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmā izplatīto Raidījumu un tajā sniegto informāciju. Bez tam Padomes ieskatā, tas, ka SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” izplatītais Raidījums, pēc viņu apgalvojuma, ir autorraidījums jebkurā gadījumā neatbrīvo to no atbildības par šajā Raidījumā izplatīto informāciju. Kā jau iepriekš tika minēts, tad EPLL 24.pants un EPLL 26.pants nosaka elektroniskā plašsaziņas līdzekļa pienākumu nodrošināt šajā pantā minētos programmu veidošanas ierobežojumus, kuros cita starpā tiek paredzēts, ka elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim programmu veidojot ir pienākums nodrošināt, lai elektroniskā plašsaziņas līdzekļa raidījumos fakti un notikumi tiktu atspoguļoti godīgi, objektīvi, ar pienācīgu precizitāti un neitralitāti, kā arī ir pienākums izplatīt tādu informāciju, kura neapdraud sabiedrības veselību vai nevar radīt būtiskus tās apdraudējuma riskus. Konkrētajā gadījumā elektroniskais plašsaziņas līdzeklis ir atbildīgs, lai Raidījumā izplatītie fakti, kas saistīti ar koronavīrusu, neapdraudētu sabiedrības veselību vai neizraisītu nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus. Ar vārdu “fakts” tiek saprasts *“reāls notikums, lieta, parādība u.tml.; tas, kas patiešām ir, bija vai būs.”*¹ Tas nozīmē, ka visi fakti un notikumi, kas tiek iekļauti raidījumos ir jāpārbauda vai tie atbilst patiesībai, neatkarīgi no raidījuma veida un par to, saskaņā ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma normām, ir atbildīgs elektroniskais plašsaziņas līdzeklis, neatkarīgi no tā, vai tas ir paša elektroniskā plašsaziņas līdzekļa veidots raidījums, vai to ir veidojis neatkarīgais producents.

SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” savos paskaidrojumos norāda uz Latvijas Republikas Satversmes 100.pantu, kas nosaka, ka *“Ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus. Cenzūra tiek aizliegta”* un norāda, ka arī koronavīrusa pandēmijas apstākļos šo normu neviens neesot atcēlis. Padome vērs uzmanību, ka augstu vērtē vārda brīvību, kura ir uzskatāma par vienu no lielākajām demokrātiskas valsts vērtībām, kuru izmantot ir tiesīgs ikviens tās sabiedrības loceklis. Tiesības uz vārda brīvību sevī ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus. Tomēr konkrēto gadījumos vārda brīvība ir ierobežojama, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību un labklājību. Vienlaikus Padome norāda, ka Latvijas Republikas Satversmes 100.pantā noteiktās tiesības uz vārda brīvību nav absolūtas, jo Latvijas Republikas Satversmes 116.pants paredz, ka personas tiesības, kas noteiktas Satversmes 100.pantā, var tikt ierobežotas likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību. Arī Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 10.pants paredz tiesības ikvienam brīvi paust savus uzskatus, minētā panta otrajā daļā paredzot šīs brīvības ierobežojumus, kas tulkojami šauri. Šīs tiesības nav absolūtas un ir ierobežojamas tikai likumā un saistošajos starptautiskajos tiesību aktos noteiktajos gadījumos. Konkrētajā gadījumā Latvijā ir izsludināta ārkārtas situācija no 2020.gada 9.novembra un arī šī Lēmuma pieņemšanas brīdī tā vēl ir spēkā, kas liecina par to, ka Latvijā situācija ar koronavīrusa izplatību ir kritiska un koronavīrusa nekontrolējamās izplatības gadījumā tā būtiski var apdraudēt sabiedrības veselību. Tas nozīmē, ka visa veida informācija, kas tiek izplatīta elektronisko plašsaziņas

¹ Pieejams: <https://tezaurs.lv/mlvv/#/sv/fakts>

līdzekļu raidījumos saistībā ar koronavīrusa infekciozitāti, izplatību utml. un kura nav patiesa un pārbaudīta var būtiski apdraudēt sabiedrības veselību vai var radīt nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus. Pie tam jāņem vērā, ka Raidījumā šo informāciju sniedz ārsti, kas vēl vairāk rada uzticību elektroniskā plašsaziņas līdzekļa skatītāju auditorijai.

Vienlaikus SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” savos paskaidrojumos norāda, ka atsaukties uz valsts amatpersonu publiski pausto informāciju, kas saistīta ar koronavīrusu nav korekti, jo, kā jau minēts 1.punktā (*Lēmumā 5.1. punktā*), tad, mainoties pētījumu rezultātiem, mainās arī valsts amatpersonu paziņojumi, bieži pat nonākot pretrunā ar pašu iepriekš pausto. Padomes ieskatā šādam SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” apgalvojumam nav korekts, jo valsts amatpersonu publiski paustā informācija attiecībā uz koronavīrusu, tiek uzskatīta par patiesu līdz brīdim, kad Eiropas un pasaules līmenī zinātniski netiek izdarīti jauni secinājumi, kas tiek balstīti uz starptautiski atzītu pētījumu rezultātiem vai arī netiek novērsta kāda šo pētījumu ietvaros konstatētā interpretācijas metodes kļūda. Pretējā gadījumā rastos absurda situācija, ja valsts amatpersonu publiski paustā informācija netiktu uzskatīta par patiesu, tad katrs cilvēks varētu izteikt savu viedokli, kas ir “balstīts uz pētījumiem” un tas varētu tikt pieņemts par patiesu. Ņemot vērā, ka katras valsts oficiālo viedokli par visu, kas saistīts ar koronavīrusu analizē un pēta attiecīgas valsts institūcijas, kurās strādā cilvēki ar attiecīgu kvalifikāciju šajā jomā, tad šāda informācija tiek uzskatīta par patiesu līdz brīdim, kad to izmaina kādu jaunu starptautiski atzītu pētījumu ietvaros secinātais. SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” savos paskaidrojumos norāda arī, ka pat Eiropas Savienības ietvaros esošajās valstīs ir bijusi dažāda attieksme pret koronavīrusa izplatību un ierobežojumiem, kā arī veicamajiem pasākumiem. Padomes ieskatā šādam SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” apgalvojumam nav nozīmes, jo, kā zināms, ka katrā no Eiropas Savienības un pasaules valstīm tiek pieņemti mazāki vai lielāki ierobežojumi saistībā ar koronavīrusa izplatības mazināšanu, arī tajā pašā, SIA “Pirmais Baltijas Kanāls”, paskaidrojumos minētajā Zviedrijā no paša sākuma bija ierobežojumi saistībā ar koronavīrusa izplatīšanos. Arī no paša Raidījuma satura konteksta izriet, ka Krievijā, tāpat kā citur pasaulē, ir ieviesti zināmi ierobežojumi koronavīrusa izplatības mazināšanai, kas norāda, ka arī Krievijā šī slimība tiek uzskatīta par bīstamu sabiedrības veselībai, taču Raidījuma saturs liek saprast, ka koronavīruss ir zema lipīguma infekcija, no kuras nav jābaidās, tāpēc valstī noteiktos ierobežojumus koronavīrusa pandēmijas ierobežošanai var arī neievērot.

SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” savos paskaidrojumos atzīmē, ka Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma norma, kuras iespējamo pārkāpšanu inkriminē SIA “Pirmais Baltijas Kanāls”, būtu tikusi pārkāpta tikai tādā gadījumā, ja tiktu aģitēts par to, ka koronavīruss neeksistē un ka nekādi ierobežojumi nav jāievēro, taču Raidījumā nekas tāds neesot bijis. Padome uzskata, ka, veidojot un izplatot programmu un/vai raidījumu, elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim ir pienākums kontrolēt savā programmā izplatīto raidījumu saturu. Konkrētajā gadījumā EPLL 26.panta pirmās daļas 9. punkts paredz, ka “*elektroniskais plašsaziņas līdzeklis programmās un raidījumos nedrīkst ietvert saturu, kas apdraud sabiedrības veselību vai varētu radīt nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus*”, līdz ar to no minētās tiesību normas izriet, ka elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmā un raidījumā nedrīkst būt saturs, kas apdraud sabiedrības veselību vai varētu radīt nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus. Tas nozīmē, ka likumdevējs nav paredzējis tikai tādas informācijas aizliegšanu elektronisko plašsaziņas

līdzekļu programmās un raidījumos, kas tikai noliegtu kādas slimības esamību vai ierobežojumu ievērošanu, bet tas tiek definēts plašāk kā kopējais programmas un raidījuma saturs kontekstā. Konkrētajā gadījumā Raidījumā izskan nepatiesa informācija, ka koronavīrusa infekcijas transmisija bērnu vidū ir nenozīmīga, ka bērni nenodod koronavīrusa infekciju vecāka gadagājuma cilvēkiem, ka koronavīruss ir zema lipīguma infekcija, kā arī nevar saistīt ēdiena ietekmi ar koronavīrusa izplatības riskiem, līdz ar to šāda informācija lielai sabiedrības daļai var kļūt bīstama tieši veselības jomā, jo tas mudinās neievērot valstī noteiktos ierobežojumus koronavīrusa pandēmijas apkarošanai. Bez tam šo nepatieso informāciju, saistībā ar koronavīrusu, pauž Raidījuma vadītāja, kura ir medicīnas zinātņu doktore un vēl divi ārsti, kas palielina Raidījumā izplatītās informācijas ticamības pakāpi, līdz ar to palielina arī sabiedrības veselības apdraudējumu vai var radīt nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus. Padomes sēdē SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” norādīja, ka Padome nav atlikusi lietas izskatīšanu un nav ļāvusi šajā lietā piesaistīt ekspertus, kā arī iesniegt SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” neatkarīga eksperta atzinumu, kas neatbilst patiesībai, jo Padome nerādīja nekādus šķēršļus tam, lai SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” varētu iesniegt sava neatkarīga eksperta atzinumu. Elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim bija iespēja iesniegt sava pieaicināta eksperta atzinumu līdz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanai, kā arī izskatīšanas laikā, tomēr šādu iespēju SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” nav izmantojis.

[18] Padome piekrīt Iestādes atzinumā sniegtajai informācijai attiecībā uz Raidījumā paustā satura neatbilstību, ņemot vērā Eiropā un pasaulē esošo situāciju saistībā ar koronavīrusa pandēmijas ierobežošanu un konstatē, ka Raidījuma saturs ir veidots tā, lai tā kopējais konteksts parādītu, ka no koronavīrusa nav jābaidās, jo tā ir zema lipīguma infekcija, bērnu starpā inficēties ar koronavīrusu ir gandrīz neiespējami, ka bērni, kas ir inficēti ar koronavīrusu, nav bīstami vecāka gadagājuma cilvēkiem un ka ēdot siļķi, kurā ir liela D vitamīna koncentrācija var sevi pasargāt no inficēšanās ar koronavīrusu, pastāv iespēja, ka tā rezultātā auditorija, kas dzird šādus apgalvojumus un kurai nav specifisku zināšanu šajā jomā, var sākt neievērot valstī noteiktos ierobežojumus un tādā veidā tiks apdraudēta sabiedrības veselība vai var tikt radīti nopietni un smagi tās apdraudējuma riski, kā rezultātā iespējams tiks sekmēta koronavīrusa nekontrolējama izplatība. Bez tam Padome piekrīt Iestādes atzinumā norādītajam, ka nebūtu korekti izdarīt secinājumus, pamatojoties tikai uz viena pētījuma rezultātiem, jo secinājumiem jābalstās uz vairāku pētījumu rezultātu kopsavilkumu, kā to dara kompetentās iestādes, piemēram Pasaules Veselības organizācija, Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs un citas. Konkrētajā gadījumā elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim veidojot vai retranslējot raidījumu ir pienākums nodrošināt, ka raidījuma ietvaros tiek izplatīta pārbaudīta informācija un nodrošināt, lai kopējais raidījuma konteksts vidusmēra skatītājam, kuram nav specifisku zināšanu attiecīgajā nozarē, nebūtu maldinošs.

[19] Lai saprastu EPLL 26.panta pirmās daļas 9.punktā ietvertā vārdu savienojuma “sabiedrības veselība” nozīmi ir nepieciešams atsevišķi definēt terminu “sabiedrība” un “veselība” nozīmi. Skaidrojošā vārdnīcā ar terminu “sabiedrība”² tiek saprasts iedzīvotāju

² Pieejams: <https://tezaurs.lv/mlvv/#/sv/sabiedr%C4%ABba>

kopums kādā teritorijā un ar terminu “veselība”³ tiek saprasts organisma stāvoklis, tā norišu un darbības spēju kopums (cilvēkam), kas kādā pakāpē nodrošina organisma normālu eksistenci. Ievērojot terminu “sabiedrība” un “veselība” skaidrojumu, ar vārdu savienojumu “sabiedrības veselība” konkrētās tiesību normas kontekstā tiek saprasta tādas informācijas iekļaušana elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu veidotajos raidījumos un sižetos saistībā ar sabiedrības veselības (iedzīvotāju kopuma organisma normālas eksistences) jautājumiem, kas nav zinātniski pamatota (pierādāma) un patiesa.

Vienlaikus ir jānoskaidro arī vārda “apdraudējums” nozīme. Skaidrojošā vārdnīcā ar terminu “apdraudējums”⁴ tiek saprasta kādas personas pakļaušana briesmām, bīstama, nedroša stāvokļa radīšana. Līdz ar to konkrētās tiesību normas kontekstā ar vārdu “apdraudējums” tiek saprasta tāda satura izplatīšana elektroniskajā plašsaziņas līdzeklī, kā rezultātā var tikt izraisīts dzīvības zaudējums, infekcijas izplatība, ievainojums vai cits kaitējums sabiedrības veselībai. Ņemot vērā, ka EPLL 26.panta pirmās daļas 9.punkta normā tiek paredzēts, ka programmas un raidījumu ir jāveido tā, lai saturs, kas saistīts ar sabiedrības veselību neradītu nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus, tad Padomes ieskatā ar vārdu savienojumu “nopietni un smagi apdraudējuma riski” tiek saprasts tāds elektroniskā plašsaziņas līdzekļa veidots vai izplatīts saturs, kas var radīt nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus piemēram, izraisīt dzīvības zaudējumu, radīt ievainojumus vai veicināt saslimstību ar kādu infekcijas slimību ievērojamai sabiedrības daļai, kā arī ietekmēt veselības aprūpes sistēmas stabilitāti. Konkrētajā gadījumā, ņemot vērā minēto, kā arī atbildīgo iestāžu sniegto informāciju, Raidījumā izplatītā informācija saistībā ar to, ka koronavīruss ir zema lipīguma infekcija, kuru “bērni nenodod” vecāka gadagājuma cilvēkiem un saslimstības ar koronavīrusu iespējamu novēršanu uzturā lietojot siļķi, kurai ir augsts D vitamīna koncentrācijas līmenis, ir vērtējama kā saturs, kas apdraud sabiedrības veselību vai varētu radīt nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus.

[20] Padomes ieskatā, lai novērtētu izdarītā administratīvā pārkāpuma būtiskumu, ir jāvērtē arī Raidījumā izplatītā satura publiskums. Raidījuma satura publiskums nozīmē, ka tas tiek izteikts atklāti, cilvēkiem pieejamā un saprotamā veidā, tas ir, citu personu klātbūtnē vai arī tādā veidā, ka arī klāt neesošas personas var ar tiem iepazīties. Vai raidījumā iekļautais saturs ir publisks, jāizlemj, ievērojot visu apstākļu kopumu – vietu, laiku, situāciju un citus apstākļus, kādos tas izteikts. Tas nozīmē, ka raidījuma saturs ir jāizplata publiskā, sabiedrībai pieejamā veidā, t.sk. internetā, tiešraidē elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos. No iepriekš minētā var secināt, ka Raidījumā izplatītā informācija izskan trešdienas rītā pulksten 9.00 elektroniskā plašsaziņas līdzeklī, kuram ir salīdzinoši plaša auditorija, kā arī ņemot vērā šī brīža ārkārtas situāciju Latvijā un ar to saistīto attālināto darbu, bezdarbu un skolēnu brīvlaiku, tas var ietekmēt sabiedrības veselību un radīt nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus.

[21] Vērtējot Raidījuma laikā izplatīto informāciju par to, ka koronavīruss ir zema lipīguma infekcija un piedāvāto risinājumu – uzturā vairāk lietot siļķes, jo tajās ir augsta D vitamīna koncentrācija, lai izvairītos no saslimšanas ar koronavīrusu, ir konstatējams saturs, kas nepārprotami apdraud sabiedrības veselību vai var radīt nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus, jo Raidījumā izplatītie fakti par to, ka koronavīruss ir zema lipīguma

³ Pieejams: <https://tezaurs.lv/mlvv/#/sv/vesel%C4%ABba>

⁴ Pieejams: <https://tezaurs.lv/apdraud%C4%93jums>

infekcija, no kuras var izvairīties arī ēdot siļķi, kas satur augstu D vitamīna koncentrācijas līmeni, veicina sabiedrības vēlmi neievērot valstī noteiktos ierobežojumus, kas var radīt un pastiprināt nekontrolējamu koronavīrusa izplatību. Līdz ar to Padome secina, ka SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” programmas “Pirmais Baltijas Kanāls Latvija” 2020.gada 30.decembra raidījumā “Žitj zdorovo” (“Dzīvot lieliski”) atspoguļotā informācija nepārprotami un būtiski pārkāpj EPLL 26.panta pirmās daļas 9.punktu.

[22] Padomes ieskatā EPLL 26.panta pirmās daļas 9.punktā noteiktie gadījumi, ir pietiekams iemesls vārda brīvības ierobežojuma leģitīmajiem mērķiem, kas noteikti Satversmes 116.pantā.

[23] Ievērojot iepriekš minēto un izvērtējot lietā esošās ziņas par faktiem kopumā un savstarpējā sakarībā, Padome secina, ka elektroniskais plašsaziņas līdzeklis SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” programmā „Pirmais Baltijas Kanāls Latvija” 2020.gada 30.decembrī izplatītajā raidījumā “Žitj zdorovo” (“Dzīvot lieliski”) ir pieļāvis, ka Raidījumā tiek izplatīta informācija par to, ka koronavīruss ir zema lipīguma infekcija, kā arī bērni no inficēšanās viedokļa neesot bīstami vecāka gadagājuma cilvēkiem un to, ka ēdot siļķi, kas satur augstu D vitamīna koncentrācijas līmeni var pasargāt sevi no saslimšanas ar koronavīrusu un tādējādi ir pārkāpis EPLL 26.panta pirmās daļas 9.punktā paredzētos elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmas veidošanas ierobežojumus. Līdz ar to ir izdarīts EPLL 80.panta pirmajā daļā paredzētais administratīvais pārkāpums – par šajā likumā noteikto aizliegumu un ierobežojumu pārkāpšanu vai pienākumu neievērošanu attiecībā uz elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu veidošanu, jo Raidījumā tika izplatīts tāds saturs, kas apdraud sabiedrības veselību vai varētu radīt nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus.

[24] Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma (turpmāk arī – AAL) 132.pantu institūcijai (amatpersonai), izskatot administratīvā pārkāpuma lietu, jānoskaidro, vai ir izdarīts administratīvais pārkāpums, vai to izdarījusi pie atbildības saucamā persona, vai šo personu var saukt pie administratīvās atbildības, vai ir atbildību mīkstinājoši un pastiprinoši apstākļi, vai ir nodarīts mantisks zaudējums, kā arī jānoskaidro citi apstākļi, kam ir nozīme lietas pareizā izlemšanā. Pamatojoties uz AAL 11.panta pirmajā daļā noteikto, ja personas izdarītais administratīvais pārkāpums konkrētajos apstākļos nav radījis tādu apdraudējumu tiesiski aizsargātajām interesēm, lai par to piemērotu sodu (maznozīmīgs pārkāpums), amatpersona var neuzsākt administratīvā pārkāpuma procesu, bet, ja tas ir uzsākts, amatpersona, augstāka amatpersona vai tiesa jebkurā stadijā var to izbeigt, nepiemērojot sodu. Šajā gadījumā amatpersona, augstāka amatpersona vai tiesa, ja to atzīst par lietderīgu, izsaka personai aizrādījumu. Aizrādījums nerada tiesiskas sekas.

[25] Juridiskās personas vaina nosakāma, ņemot vērā divus nosacījumus: pirmkārt, vai juridiskajai personai bija iespēja nodrošināt noteikumu ievērošanu, par kuru pārkāpšanu ir paredzēta atbildība, otrkārt, vai juridiskā personā veica nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu šo noteikumu ievērošanu (*Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 5.marta spriedums lietā Nr.SKA-19/2009*). Saskaņā ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 25.pantu “elektroniskie plašsaziņas līdzekļi uzņemas redakcionālo atbildību. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu redakcionālā atbildība šā panta izpratnē ir efektīva kontrole gan attiecībā uz raidījumu izvēli, gan attiecībā uz to organizāciju programmās un katalogos.

Šie noteikumi neattiecas uz programmu retranslāciju.” Tā kā SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” pats veido savu programmu un attiecībā uz programmas ietvaros izplatīto informāciju raidījumos pieņem redakcionālus lēmumus, SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” bija iespēja nodrošināt noteikumu ievērošanu atbilstoši Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā noteiktos programmu veidošanas ierobežojumus un tā, lai tiktu nodrošināts tāds raidījuma saturs, kas neapdraud sabiedrības veselību vai nevar radīt nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus. No minētā secināms, ka SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” bija iespēja raidījumā izplatīt tādu informāciju, kas ir patiesa un balstīta uz starptautiski atzītiem zinātniskiem pētījumiem.

Ievērojot visu minēto un vērtējot to, secināms, ka ir izdarīts administratīvais pārkāpums un lietā nepastāv apstākļi, kas varētu būt par pamatu lietvedības izbeigšanai (AAL 119.pants), lietā nepastāv apstākļi, lai nepiemērotu administratīvo sodu, kā arī konstatētais pārkāpums nav uzskatāms par maznozīmīgu, un tādēļ SIA “Pirmais Baltijas kanāls” konkrētajā gadījumā nav atbrīvojams no administratīvās atbildības (AAL 11.panta pirmā daļa), un tā iemesla dēļ, lai atturētu pārkāpēju un citus elektroniskos plašsaziņas līdzekļus no administratīvo pārkāpumu izdarīšanas, kā arī šādu pārkāpumu atkārtotāšanās, Padome uzskata, ka nepieciešams SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” piemērot administratīvo sodu. Padomes ieskatā ar administratīvā soda palīdzību SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” tiks motivēts savā turpmākajā darbībā nepieļaut atkārtotu iepriekš minētā pārkāpuma izdarīšanu.

[26] Ievērojot iepriekš minēto un izvērtējot lietā esošās ziņas par faktiem kopumā un savstarpējā sakarībā, Padome secina, ka elektroniskais plašsaziņas līdzeklis SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” programmas “Pirmais Baltijas Kanāls Latvija” 2020.gada 30. decembra raidījumā “Žitj zdorovo” (“Dzīvot lieliski”), ir pārkāpis Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26.panta pirmās daļas 9.punktu, tādējādi izdarot Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 80.panta pirmajā daļā paredzēto pārkāpumu – *“Par šajā likumā noteikto aizliegumu un ierobežojumu pārkāpšanu vai pienākumu neievērošanu attiecībā uz elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu veidošanu vai pakalpojumu sniegšanu pēc pieprasījuma piemēro brīdinājumu vai naudas sodu fiziskajai personai no desmit līdz simt naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no simt līdz divtūkstoš naudas soda vienībām.”* AAL 16.panta otrā daļa nosaka, ka *“viena naudas soda vienība ir pieci euro.”* No minētā izriet, ka par EPLL 80.panta pirmās daļas pārkāpumu juridiskām personām var piemērot naudas sodu no 500 euro līdz 10 000 euro.

[27] AAL 19.panta pirmā daļa nosaka, ka *“sodu par administratīvo pārkāpumu piemēro ietvaros, ko nosaka likums vai pašvaldību saistošie noteikumi, kuros paredzēta atbildība par izdarīto pārkāpumu.”*

[28] AAL 19.panta otrajā daļā noteikts, ka *“nosakot administratīvā soda veidu un mēru, ņem vērā izdarītā pārkāpuma raksturu, pie atbildības saucamās personas personību (juridiskajai personai — reputāciju), mantisko stāvokli, pārkāpuma izdarīšanas apstākļus, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.”* Nosakot soda apmēru, Padome ņem vērā turpmāk norādītos apsvērumus:

[28.1] Izdarītā pārkāpuma raksturs:

- 1) Pārkāpums radies, jo SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” neveica visus iespējamus pasākumus Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26.panta pirmās daļas 9.punkta

noteikumu ievērošanai, tajā skaitā neizvērtēja raidījumā sniegtās informācijas patiesumu, ietekmi uz sabiedrības veselību un iespējamiem apdraudējuma riskiem, lai izslēgtu pārkāpuma seku iestāšanās iespēju. Papildus tam SIA “Pirmais Baltijas Kanāls”, veidojot šo raidījumu, ir pieļāvis arī tādas informācijas izplatīšanu, kas satur dezinformāciju, ko pamato arī Iestādes atzinums un kura rada vai var radīt nopietnus sabiedrības veselības apdraudējuma riskus. SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” nav apzinājusies savu darbību prettiesisko raksturu un nav paredzējusi pārkāpuma seku iestāšanās iespēju, kaut gan tās varēja un vajadzēja paredzēt;

- 2) Izdarītais pārkāpums nav uzskatāms par tādu, kas radies tehnisku iemeslu dēļ;
- 3) Izdarītais pārkāpums uzskatāms par būtisku, jo tas ir skāris īpaši aizsargājamas intereses – sabiedrības veselības intereses. Raidījumā izplatītā informācija var atstāt sekas uz indivīdu izvēlēm, kas saistītas ar valstī noteikto ierobežojumu ievērošanu, tādējādi radot sekas arī veselības sistēmas darbībai kopumā;
- 4) SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” pārkāpums ir vērtējams kā pirmreizējs.

[28.2] Pārkāpuma izdarīšanas apstākļi:

- 1) nav konstatējams, ka pārkāpums būtu radies tehniskas kļūdas dēļ;
- 2) pie atbildības saucamā persona nav mēģinājusi novērst pārkāpumu;
- 3) pārkāpums izdarīts valstī izsludinātās ārkārtas situācijas laikā un tā būtība ir cieši saistīta ar valstī esošo epidemioloģisko situāciju.

[28.3] Pie atbildības saucamās personas personība (reputācija):

1) pie atbildības saucamās personas attieksme pret izdarīto pārkāpumu – neizprot pārkāpuma rakstura būtiskumu un nav veikusi darbības, lai novērstu izdarīto pārkāpumu;

2) SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” ir sniedzis paskaidrojumus administratīvā pārkāpuma lietā Padomes noteiktajā termiņā;

3) attiecībā uz SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” darbību pēdējā gada laikā Padomē ir ierosinātas 5 (piecas) administratīvā pārkāpuma lietas, no kurām viena lieta ir izbeigta, divās lietās ir piemērota soda nauda un divas lietas uz šo brīdi ir izskatīšanas stadijā. Trīs no iepriekš minētajām administratīvā pārkāpuma lietām SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” tika ierosinātas par Apraides atļaujas pamatdarbības nosacījumu pārkāpumiem, savukārt šī un vēl viena administratīvā pārkāpuma lieta – par Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā noteikto programmu veidošanas ierobežojumu pārkāpumiem. No iepriekš minētā ir secināms, ka SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” darbībā vairākkārtīgi konstatēta Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma pārkāpšana.

[28.4] Pie atbildības saucamās personas mantiskais stāvoklis:

Saskaņā ar publiski pieejamo SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” gada pārskatu 2019.gadā apgrozījums ir bijis 4 286 040 euro, bet 2019.gadu SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” ir noslēgusi ar 1 076 324 euro peļņu.

[28.5] Administratīvo atbildību pastiprinoši vai mīkstinoši apstākļi: nav konstatējami.

[28.6] Juridiskas personas vaina nosakāma, ņemot vērā divus nosacījumus: pirmkārt, vai juridiskajai personai bija iespēja nodrošināt noteikumu ievērošanu, par kuru pārkāpšanu ir

paredzēta administratīvā atbildība, otrkārt, vai juridiskā persona veica nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu šo noteikumu ievērošanu (*sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 5.marta spriedums lietā Nr.SKA-19/2009*).

[28.7] Saskaņā ar AAL 13.pantu “*Administratīvais sods ir ietekmēšanas līdzeklis, kas tiek piemērots administratīvo pārkāpumu izdarījušajai personai, lai aizsargātu sabiedrisko kārtību, atjaunotu taisnīgumu, sodītu par izdarīto pārkāpumu, kā arī atturētu administratīvo pārkāpumu izdarījušo personu un citas personas no turpmākas administratīvo pārkāpumu izdarīšanas.*”

[28.8] Pieņemot lēmumu par soda mēra apjomu, Padome ņem vērā Padomes Vadlīnijas sankciju piemērošanā par administratīvajiem un reklāmas pārkāpumiem. Ņemot vērā lietas apstākļus, kā arī to, ka pārkāpums saistīts ar sabiedrības veselības apdraudējuma riskiem un uzskatāms par būtisku. Par būtiskiem pārkāpumiem saskaņā ar Padomes vadlīnijās noteikto juridiskām personām piemērojams naudas sods no 701 līdz 2000 naudas soda vienībām jeb 3505 līdz 10 000 euro. Ņemot vērā iepriekš minēto, Padome uzskata par nepieciešamu piemērot administratīvo sodu 1200 (viens tūkstotis divi simti) naudas soda vienības jeb EUR 6000,- (seši tūkstoši euro) apmērā, kas uzskatāms par soda apmēru, kas nenodara SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” ar pārkāpumu nesamērojamus materiālus zaudējumus, vienlaikus stimulējot SIA “Pirmais Baltijas Kanāls” un citus elektroniskos plašsaziņas līdzekļus turpmāk ievērot EPLL prasības attiecībā uz programmu veidošanu.

Ievērojot minēto un saskaņā ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 80.panta pirmo daļu un Administratīvās atbildības likuma 151.panta 1.punktu, kā arī 153.panta pirmo daļu, Padome

nolemj:

- 1. Sodīt elektronisko plašsaziņas līdzekli SIA “Pirmais Baltijas Kanāls”, reģistrācijas numurs 40003602140, par Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26.panta pirmās daļas 9.punktā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu 2020.gada 30.decembrī, uzliekot naudas sodu 1200 (viens tūkstotis divi simti) naudas soda vienības jeb EUR 6000,- (seši tūkstoši euro) apmērā.**
- 2. Pieņemto lēmumu paziņot SIA “Pirmais Baltijas Kanāls”.**

Administratīvais sods jāsamaksā 1 (viena) mēneša laikā zemāk norādītajā bankas kontā:

Saņēmējs: Valsts kase

Reģistrācijas Nr.90000050138

Konta Nr. LV78TREL1060001019900

Saņēmēja banka: Latvijas Banka

Bankas BIC: TRELLV22

Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 166.panta pirmo un otro daļu, kā arī 168.panta pirmo daļu persona, kura saukta pie administratīvās atbildības šo lēmumu desmit darba dienu

laikā no lēmuma paziņošanas dienas var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā pēc tās juridiskās adreses, iesniedzot sūdzību Nacionālajai elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei.

Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 262.pantu termiņš lēmumā noteiktā naudas soda labprātīgai izpildei pilnā apmērā tiek noteikts 1 (viens) mēnesis no dienas, kad lēmums ir stājies likumīgā spēkā. Naudas soda brīvprātīgas izpildes kārtība ir noteikta Administratīvās atbildības likuma 263.pantā.

Gadījumā, ja naudas sods labprātīgi netiek samaksāts šajā lēmumā noteiktajā termiņā, tad saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 269.panta pirmo daļu iestāde pēc naudas soda brīvprātīgas izpildes termiņa beigām nekavējoties nodod lēmumu par sodu piespiedu izpildei zvērinātam tiesu izpildītājam.

Padomes priekšsēdētājs

Ivars Āboliņš

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA
ZĪMOGU*